

ՌՈՒԶԱՆ ՏՈՆՈՅԱՆ

*Խնկո Ապոբ անվան ազգային մանկական
գրադարանի տնօրեն*

ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ ԳԱՅԱՆԵ

*Խնկո Ապոբ անվան ազգային մանկական
գրադարանի գիտնական քարտուղար*

ՏՈՆԱՎԱՃԱՌԸ ԳՐՔԻ ԱՐԺԵՎՈՐՄԱՆ ԵՐԱՇԽԻՔ

Բանալի բառեր՝ մանկական գրադարան, տոնավաճառ, հրատարակչություն, մանկական գիրք, Հրատարակիչների ազգային ասոցիացիա

Keywords. Children's Library, Fair, Publication, Ghildren's Book , National Publishers Association

Այսօր գրքի տոնավաճառները դարձել են մեր մշակութային իրականության անբաժանելի մասը, մինչդեռ 2-3 տասնամյակ առաջ բովանդակային իմաստով, ըստ էության, անհնար էր պատկերացնել **գրքի ցուցահանդես-վաճառք** 500-ամյա տպագրություն ունեցող Հայաստանում:

Պատճառը մեզանում մշակութային դաշտի չկայացած և աղճատված վիճակն էր: Քննադատական հայացքի բացակայությունը ստեղծում էր անհրազեկ և իներտ մի միջավայր, ուր դժվար էր ի մի բերել գրքի, ընթերցանության խնդիրները լուծելու

հնարավոր տարբերակներ, գտնել ստեղծագործող անհատին, գրահրատարակչին և ընթերցողին առերեսելու և համախմբելու օպտիմալ տարբերակը: Մակայն, ի նուրախություն մեզ, վերջին տարիներին Հայաստանում ԳՐՔԻ տոնավաճառը նորանոր հետաքրքրվողներ և այցելուներ է ներգրավում և ամենաակտուալ երաշխավորներից է գրքի և տպագրության հարատևության:

Տոնավաճառներն աշխարհի մշակութային համայնապատկերում իրենց նախապատմությունն ունեն: Աշխարհի գրքի խոշորագույն ցուցահանդեսը՝ Ֆրանկֆուրտյան տոնավաճառը, իրականացվում է 1949 թվականից, թեպետ իրականում Ֆրանկֆուրտի գրքի տոնավաճառի տարիքն ավելի մեծ է: Նրա հիմնումը անմիջական աղբյուրներ ունի՝ Ֆրանկֆուրտին հարևան Մայնց քաղաքում ապրած առաջին տպագրիչ Գուտենբերգի անվան հետ, ով ստեղծեց առաջին տպագրահաստոցը: Շուտով հենց Ֆրանկֆուրտը դարձավ գրահրատարակչության, հետևաբար՝ նաև գրավաճառության առաջին կենտրոնը: Դեռ վերջինիս կենդանության օրոք գրավաճառները կազմակերպեցին աշխարհում տպագիր գրքի առաջին տոնավաճառը (առաջին անգամ կազմակերպվել է 1473 թ., պարբերաբար իրականացվում է 1574 թ.): **Frankfurter Buchmesse**-ը մինչ այսօր կազմակերպվում է Գերմանիայի կենտրոնում՝ դառնալով մոլորակի գրքային ամենամյա անցուդարձի և Եվրոպայի գրքի կենտրոն: Այն համախմբում է աշխարհի գրեթե բոլոր հայտնի հրատարակիչներին, գրողներին, գրավաճառներին, ընթերցողներին:

Գրքի տոնավաճառի ավանդույթները շարունակվում են աշխարհի տարբեր երկրներում և ամեն տարի կազմակերպվում իրենց հայեցակարգին համապատասխան, հետևաբար մեծ նշանակություն ունի գրքի միջազգային ցուցահանդեսների անմիջական ուսումնասիրությունը, ինչը հնարավորություն կստեղծի համաշխարհային փորձի հիման վրա կատարելագործելու գրքի երևանյան «յուրահատուկ տոները», որոնք սկսեցին կազմակերպվել գրքի նկատմամբ խորացող անտարբերության, մանկապատանեկան ընթերցանության ակնհայտ խնդիրների և դրանք հաղթահարելու հրամայականի պարագայում:

Խնկո Ապոր անվան ազգային մանկական գրադարանում գրքի նկատմամբ հետաքրքրություն առաջացնելու տարաբնույթ միջոցառումների համատեքստում գրքի տոնավաճառն առաջնահերթություն է դարձել. տոնավաճառի «Էպիկենտրոն»-ը անվրեպ է ընտրված. նա՛խ մանուկների՝ մեջ պետք է արմատավորել սերը գրքի և ընթերցանության նկատմամբ: Բազմաթիվ ընթերցողներ ունեցող ազգային մանկական գրադարանում, որտեղ գիրքը սպասարկելուն զուգահեռ բազմաթիվ միջոցառումներ են կազմակերպվում, այսուհետ ջերմ հյուրընկալություն են գտնում գրքի նախորոշված տոնավաճառների այցելուները:

Մանկական գրադարանը սկսած 2003 թ. ՀՀ մշակույթի նախարարության աջակցությամբ Հրատարակիչների ազգային ասոցիացիայի (այս տարի համակազմակերպիչ էր նաև IBBY Հայաստանը) հետ համատեղ կազմակերպում է Մանկապատանեկան գրքի երևանյան ամենամյա տոնավաճառ:

Գրքի ցուցահանդես-վաճառքներ, ըստ էության, տարվա ընթացքում իրականացվում են և՛ որպես ինքնուրույն միջոցառում, և՛ ներառվում տարբեր մշակութային ծրագրերի ցանկում (տոնավաճառներ են կազմակերպվում ամենամյա «Դարձ առ գիրք» գրքարվեստի փառատոնի, մշակութային և գրադարանային նախաձեռնությունների ընթացքում):

Գրադարան-գրահրատարակիչ շփման եզրերն ակնառու են՝ տոնավաճառի օրերին մանկապատանեկան գրքի ոլորտի առաջատար հրատարակչությունները ներկայացնում են ճանաչողական, գեղարվեստական, մանկական լավագույն հրատարակչություններ:

Անգամ այն անպարագիծ սերը, որ տածում էր Ամենայն հայոց բանաստեղծը գրքի նկատմամբ, իր անուղղակի անդրադարձն ունի տոնավաճառի կոնցեպցիայի վրա. նրա ծննդյան օրը՝ փետրվարի 19-ը, որ Հայաստանում նշվում է որպես Գիրք նվիրելու օր, մշտապես հաստատագրված է տոնավաճառի ամենամյա ժամանակացույցում՝ նպատակ ունենալով գիրքը կարևորելու նրա պատգամը փոխանցել այսօրվա պատանիներին:

Ցուցահանդես-տոնավաճառը միտում ունի ամրապնդելու *գիրք-ընթերցող* կապը, հանրությանը ծանոթացնելու ՀՀ հրատարակիչների նոր լավագույն հրատարակություններին և մանկապատանեկան գրաշուկայի ժամանակակից տենդենցներին:

Մանուկների և պատանիների շրջանում գրքի և ընթերցանության նկատմամբ սեր և հետաքրքրություն սերմանելու նպատակով տոնավաճառների ընթացքում իրականացվում են անհատական և խմբային այցելություններ, փոքրիկ և պատանի ընթերցողների կողմից սիրված բազմաթիվ միջոցառումներ՝ բարձրաձայն ընթերցանություններ, գրողների, նկարազարդողների հետ հանդիպումներ, շնորհանդեսներ, էքսկուրսիաներ, զրույցներ, գրքերի նվիրատվություններ, հեքիաթների և երաժշտության խմբակային ունկնդրումներ, նոր գրքերի տեսություններ, էլեկտրոնային թեմատիկ ծանոթացումներ և կինոդիտումներ, որոնք էլ ավելի արդյունավետ են դարձնում գիրք-ընթերցող «հանդիպում»-ը:

Գրքի ուշագրավ «տոների» շարունակականությունը և տարեցտարի ավելացող այցելուների թիվը հաստատում է, որ նրանք համապատասխանում են իրենց առաքելությանը և շարունակում կատարել գրասեր հանրությանը համախմբելու, գրահրատարակչական դաշտի զարգացմանը նպաստելու և, որ գործնական առումով

ամենակարևորն է, գրող-հրատարակիչ-գրադարանավար (ընթերցանությունը կազմակերպող)-ընթերցող փոխներգործուն կապը ստեղծելու իրենց դերը, *որը կարող է նախադրյալներ ստեղծել գրաշուկայի, հրատարակչական և գրադարանային ոլորտների դրական փոփոխությունների համար:*

Ամփոփում

Մանկապատանեկան գրքի երևանյան ամենամյա տոնավաճառները գիրք-ընթերցող-հրատարակիչ կապը ամրապնդելու, ընթերցանությունը խթանելու և ընթերցող հանրությանը համախմբելու լավագույն միջոցներից է:

RUZAN TONoyAN GAYANE KARAPETYAN SUMMARY

Annual Children's Yerevan book fair is the best way to strengthen the “book-reader-publisher” interrelations and to stimulate reading and gather together reading society.